
Верховний
Суд

Касаційний господарський суд

Корпоративні спори – актуальні питання практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду

Ганна Вронська

Суддя Верховного Суду, секретар судової палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів КГС ВС

ВЕРХОВНИЙ СУД - 118 СУДДІВ

КАСАЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД
30 СУДДІВ

КАСАЦІЙНИЙ КРИМІНАЛЬНИЙ СУД
29 СУДДІВ

ВЕЛИКА ПАЛАТА
ВЕРХОВНОГО СУДУ

29 СУДДІВ

КАСАЦІЙНИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ СУД

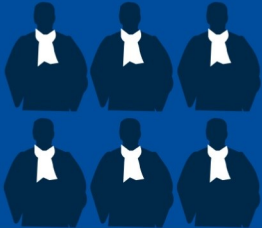
30 СУДДІВ

КАСАЦІЙНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ СУД

6

I. Судова палата для розгляду справ про банкрутство

3

II. Судова палата для розгляду справ щодо захисту прав інтелектуальної власності, а також пов'язаних з антимонопольним та конкурентним законодавством

КАСАЦІЙНИЙ
ГОСПОДАРСЬКИЙ
СУД

III. Судова палата для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів

6

IV. Судова палата для розгляду справ щодо земельних відносин та права власності

9

Склад судової палати для розгляду справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів

2

суддів з ВГСУ

Стратієнко
Людмила Василівна

Студенець
Володимир Іванович

1

суддя з апеляційного
господарського суду

Баранець
Олександр Миколайович

1

суддя з місцевого
господарського суду

Мамалуй
Олександр Олексійович

2

суддів – адвокати

Вронська
Ганна Олександрівна

Ткач
Ігор Васильович

Категорії справ

- ✓ оскарження рішень загальних зборів учасників товариств, органів управління
- ✓ визнання недійсними установчих документів, внесення змін до них
- ✓ пов'язані з діяльністю органів управління товариства
- ✓ пов'язані з правами на акції, частку у статутному капіталі
- ✓ визнання недійсними господарських договорів, пов'язаних з реалізацією корпоративних прав
- ✓ внесення змін у реєстр акціонерів та оскарження дій реєстратора
- ✓ відшкодування збитків, завданих господарському товариству його посадовою особою (похідні позови)

Процесуальні особливості розгляду корпоративних спорів

Розглядаються виключно господарськими судами.

Пункти 3, 4, 10, 12, 13 ч. 1 ст. 20 ГПК України

Розглядаються господарським судом тільки за місцезнаходженням юридичної особи.

Частини 6, 7 ст. 30 ГПК України

Корпоративні спори

Не можуть бути передані на розгляд третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу, крім випадків, прямо передбачених у ГПК.

Частини 1, 2 ст. 22 ГПК України

К встановлено спеціальні вимоги щодо застосування заходів забезпечення позову у корпоративних спорах.

Частини 5, 9, 10 ст. 137 ГПК України

Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2008
№ 13 «Про практику розгляду судами корпоративних
спорів»

Постанова пленуму Вищого господарського суду України
від 25.02.2016 № 4 «Про деякі питання практики вирішення
спорів, що виникають з корпоративних правовідносин»

Зміст корпоративних прав та корпоративних відносин

ст. 167 ГК України

- ✓ корпоративні права - це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами
- ✓ під корпоративними відносинами маються на увазі відносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав

Відсутнє порушення корпоративних прав – рішення загальних зборів товариства дійсне

- ✓ якщо за результатами розгляду справи факт порушення рішенням прав та законних інтересів учасника (акціонера, члена) юридичної особи не встановлений, господарський суд не має підстав для задоволення позову
- ✓ не всі порушення законодавства, допущені під час скликання та проведення загальних зборів юридичної особи, є підставами для визнання недійсними прийнятих ними рішень

постанови КГС ВС у справах № 927/699/17, № 916/375/17, №916/4139/15,
№ 910/22291/16, № 927/265/17

Вплив учасника (акціонера, члена) на прийняття загальними зборами рішень не вичерпується лише голосуванням

- ✓ учаснику (акціонеру, члену) не може бути відмовлено у задоволенні вимог про визнання недійсними рішень загальних зборів тільки з мотивів недостатності його голосів для зміни результатів голосування

постанови КГС ВС у справах № 907/167/17, №904/6965/17,
№904/6983/17

Верховний Суд захистив право учасника ТОВ на мирне володіння своїм майном (часткою у статутному капіталі ТОВ)

- ✓ надання можливості одному із учасників ТОВ, який володіє часткою, що має вирішальний вплив при прийнятті рішень на загальних зборах товариства, права самостійно збільшувати статутний капітал товариства без врахування на засадах пропорційності часток інших учасників, що фактично призводить до їх зменшення, свідчить про невідповідність таких рішень загальних зборів законодавству, принципу верховенства права та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та відповідно про порушення прав та законних інтересів учасника товариства

постанова КГС ВС у справі № 918/92/17

Правове регулювання діяльності приватного підприємства – аналогія закону

- ✓ порядок створення та діяльності уповноважених власником органів управління ПП не врегульований ні ЦК України, ні ГК України. Зокрема, наведеними нормативно-правовими актами не передбачений порядок скликання та проведення загальних зборів учасників приватного підприємства.
- ✓ відтак відповідно до положень ст.8 ЦК України щодо вказаних правовідносин слід застосувати правові норми цивільного законодавства, що регулюють подібні за змістом цивільні відносини (аналогія закону).
- ✓ оскільки ПП засноване на приватній власності двох осіб (засновників), а статутний капітал ПП поділений між учасниками на частки, Суд вважає правильним застосування до спірних у справі правовідносин положень ЦК та ГК України, Закону України "Про господарські товариства", які регулюють правовідносини щодо порядку скликання та проведення загальних зборів товариства з обмеженою відповідальністю.

постанова КГС ВС у справі № 907/167/17

Спосіб повідомлення про скликання загальних зборів повинен забезпечити реальне персональне повідомлення учасника

✓ особа, яка скликає загальні збори учасників ТОВ, повинна вжити всіх **розумних заходів** для повідомлення учасників про проведення цих зборів. Обраний особою, що скликає загальні збори учасників товариства, спосіб повідомлення про їх проведення повинен забезпечити реальне персональне повідомлення учасника і **не бути лише формальним** направлення такого повідомлення.

Захист права учасника на отримання дивідендів

- ✓ право акціонера на отримання затверджених товариством дивідендів у строки зазначені у рішенні загальних зборів акціонерів є безумовним
- ✓ учасник, який вийшов з ТОВ, має право на отримання дивідендів, затверджених до моменту його виходу
- ✓ виплата вартості частини майна при виході учасника з ТОВ не є підставою для відмови у виплаті затверджених дивідендів

Постанови КГС ВС у справах № 910/11316/17, № 10/8399/17,
№ 908/660/17, № 908/1027/17

Застосування положень ч.2 ст.625 ЦК України до спорів про стягнення дивідендів

- ✓ зобов'язання зі сплати дивідендів є грошовим зобов'язанням. З огляду на норми ЦК України грошове зобов'язання може виникати між сторонами не тільки із договірних відносин, а й з інших підстав, передбачених цивільним законодавством. Будь-яке зобов'язання, яке зводиться до сплати грошей, є грошовим зобов'язанням незалежно від правових підстав його виникнення і в разі його порушення підлягає застосуванню ч. 2 ст. 625 ЦК України.

постанови КГС ВС у справах № 910/11316/17,
№910/8399/17, № 908/660/17

Захист права акціонера/учасника на проведення аудиту

- ✓ право учасника товариства (акціонера, який володіє 10% акцій) вимагати проведення аудиту не залежить від бажання самого товариства або його посадових осіб чи від доцільності проведення такої перевірки
- ✓ обов'язок товариства забезпечити аудитору можливість проведення перевірки виникає в силу прямої вказівки закону

Проведення щорічних зборів акціонерів – обов'язок товариства

- ✓ порушення акціонерним товариством встановленого ст. 32 Закону України "Про акціонерні товариства" терміну скликання та проведення річних загальних зборів не має наслідком звільнення товариства від проведення зазначених зборів за результатами звітного року
- ✓ володіння позивачем кількістю акцій, яка є недостатньою для самотійного скликання загальних зборів, не є підставою для відмови у захисті його права на участь в управлінні акціонерним товариством, порушеного ухиленням товариства від виконання встановленого законом обов'язку щодо проведення річних загальних зборів акціонерів

постанова КГС ВС у справі № 926/2301/17

Щодо форми надання учаснику інформації про діяльність ТОВ

- ✓ відсутність визначеного способу надання інформації не може бути підставою для відмови товариства надати його учаснику інформацію про свою діяльність у спосіб, в який просить учасник, адже така відмова є за своєю суттю безпідставним обмеженням права особи у виборі форми одержання інформації.

Недопустимість втручання кредиторів у діяльність товариства

- ✓ кредитор (банк) не є особою, уповноваженою вимагати в судовому порядку зобов'язати боржника (акціонерне товариство) здійснити переведення емітованих ним простих іменних акцій в бездокументарну форму, оскільки такі повноваження не передбачені законодавством

постанова КГС ВС у справі № 909/743/16

Похідний позов

- ✓ позивачем не доведено наявності у діях відповідача складу цивільного правопорушення
- ✓ позивачем не було доведено неправомірності дій відповідача, а також складу цивільного правопорушення у діях відповідача

Укладення мирової угоди у корпоративному спорі

- ✓ укладення мирової угоди між учасниками справи не може мати наслідком вирішення спору про недійсність рішення загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю, оскільки її укладення не змінює факту відповідності чи невідповідності рішення вимогам чинного законодавства з підстав порушення порядку скликання і проведення загальних зборів

Застосування норм процесуального права

- ✓ справи у спорах, які виникають з корпоративних відносин, та спорах з правочинів щодо корпоративних прав (акцій) не можуть бути розглянуті у порядку спрощеного позовного провадження

постанова КГС ВС у справі № 925/1476/17

Правові позиції Великої Палати ВС у корпоративних спорах

- ✓ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 18.04.2018 у справі №904/2796/17 у частині вирішення питання підвідомчості господарському суду спору між обслуговуючим кооперативом і ОСББ
- ✓ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23.05.2018 у справі №911/3494/16 щодо визначення підвідомчості спору про розірвання договору купівлі-продажу частки в статутному капіталі товариства
- ✓ Постанова Великої Палати Верховного Суду від 11.09.2018 у справі №910/18015/17 щодо визначення підвідомчості спору за позовом спадкоємиці акціонера про стягнення дивідендів

Нова структура постанови Верховного Суду

Назва шрифту, яким пишеться постанова - Roboto Condensed Light.

ВСТУПНА ЧАСТИНА

---

* ІСТОРІЯ СПРАВИ

- Короткий зміст позовних вимог
  - Короткий зміст рішень судів першої та апеляційної інстанцій
  - Короткий зміст вимог касаційної скарги
-

* АРГУМЕНТИ

УЧАСТИКІВ СПРАВИ

- Узагальнені доводи особи, яка подала касаційну скаргу
  - Узагальнені позиції інших учасників справи
-

* СТИСЛИЙ ВИКЛАД ОБСТАВИН СПРАВИ, ВСТАНОВЛЕНИХ СУДАМИ ПЕРШОЇ Й АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЙ

ПОЗИЦІЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ

- Мотиви прийняття або відхилення кожного аргументу, викладеного в касаційній скаргі та відзиві на касаційну скаргу
  - Доводи, за якими суд касаційної інстанції погодився або не погодився з висновками суду першої та (або) апеляційної інстанцій
  - Висновки за результатами розгляду касаційної скарги
  - * Судові витрати (обґрунтування)
  - Висновки про правильне застосування норм права
-

* РЕЗОЛЮТИВНА ЧАСТИНА

- * зазначений розділ слід зробити необов'язковим; активним за умов його заповнення

Верховний
Суд

Касаційний господарський суд

Дякую за увагу!

